

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

**Плани семінарських занять
і методичні вказівки до них з дисципліни
"Основи економічної теорії"
для студентів інженерних спеціальностей вузу**

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія

Плани семінарських занять
і методичні вказівки до них з дисципліни
"Основи економічної теорії"
для студентів інженерних спеціальностей вузу

Затверджено на засіданні
кафедри економічної теорії
Протокол № від

Краматорськ 2004

УДК 33.041

Плани семінарських занять і методичні вказівки до них з дисципліни "Основи економічної теорії" для студентів інженерних спеціальностей вузу /Укл. Л. В. Родичева. - Краматорськ: ДГМА, 2004. -10 с.

Поміщено винесені для обговорення на семінарах питання, тематика доповідей, перелік основних понять до теми, за якими студенти повинні регулярно складати глосарій (словник). У планах наводяться списки необхідної для підготовки до занять літератури.

Укладач
Відпов. за випуск

Л. В. Родичева, доц.
О.К. Гаршина, доц.

КОРОТКІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Вивчення курсу дає можливість зрозуміти об'єктивні економічні закони, за якими розвивається народне господарство в цілому, підприємства, фірми окремо; знайти економічні закономірності, характерні для мікрорівня і макроекономічних процесів.

Плани семінарів містять план семінару, тематику доповідей з найбільш важливих сучасних економічних проблем. Перелік категорій і визначень до кожної вивченої теми, список необхідної літератури.

Для підготовки до семінару, крім прослуховування і запису лекції, необхідна робота студентів: ознайомлення з планом семінару, вивчення лекційного матеріалу за заданою темою; ретельне пророблення літератури, зазначеної в списку. До кожного семінару додається список категорій, що вивчається, у залежності з яким потрібно вести економічний словник, що зробить допомогу і на семінарі, і при підготовці до іспиту.

Навчальними планами передбачаються прослуховування доповідей, з якими повинний виступити студент на семінарі хоча б один раз у семестрі. Підготовка доповіді – важлива частина самостійної роботи студента, що дозволяє більш глибоко засвоїти вивчений матеріал; розширити знання за даною темою; розвиває творчий підхід до вивчення конкретного питання для більш глибокого знання вузлових проблем **тим**; розуміння закономірностей конкретних соціально-економічних процесів.

За оцінками на семінарі, проведенням письмових контрольних робіт; рішенням задач і відповідями на тести; оцінками доповідей, підготовлених на семінар; перевіркою економічного словника виводиться модульно-рейтингова оцінка, що може бути основою для виставляння кінцевої екзаменаційної оцінки за результатами роботи студента в семестрі.

Тема 1. Фактори суспільного виробництва й ефективність їхнього використання (2 год.)

1 Марксистська класифікація факторів суспільного виробництва. Сучасні економісти про класифікації економічних ресурсів.

2 Проблема ефективності використання ресурсів. Крива виробничих можливостей.

Доповіді

1 Проблеми економічної ефективності.

2 Практичне використання кривої виробничих можливостей.

Категорії і визначення до теми

Предмет праці, **кошти** праці, знаряддя праці, праця, засоби виробництва, продуктивні сили, економічні ресурси, фактори виробництва, підприємницька здатність, економічне благо, предмети першої необхідності, субститути, комплементарні блага, крива виробничих можливостей економіки, рідкість, **вмененные** витрати виробництва, закон зростаючих **вмененных** витрат.

Література

1 Сучасна економіка /За ред. О. Ю. Мамедова. – Ростов н/Д: Фенікс, М.: Зевс, 1997.– С. 28-40, 44

2 Економіка: Довідкова навчальна допомога/ Д.В. Валовий Г.Е. Лапшина й ін.– М.: ЗАТ,.....–.....с.

3 «Бізнес-школа «Интел-Синтез»», 2001. – 432с., с. 24-25, с. 122.

4 Економіка: Підручник / Під ред. д-ра екон. наук проф. А.С. Булатова. – 3-і изд., перероблене і доповнене.– М.: Юристь, 2002.- С. 52-63.

5 Новачків А.В. Політична економія: Курс лекцій.-4-і изд., перераб. і доп., М.: Видавничо-книготорговельний центр «Маркетинг» , 2002.-1000 с.

На русском языке!

Тема 2. Власність і форми господарювання. Типи підприємств (2 год.)

1 Власність як економічна категорія. Механізм і форми реалізації власності. Орендна плата.

2 Правові форми підприємств. Індивідуальні приватні фірми, партнерство.

3 Необхідність, сутність і структура малого бізнесу. Державна підтримка малого бізнесу.

4 Структура, розвиток і функції акціонерної власності. Інститут засновництва.

5 Структура корпорації. Керування акціонерним товариством. Типи корпорації, їхньої переваги і недоліки.

Доповіді

- 1 Державна підтримка малого бізнесу.
- 2 Особливості оренди як способи організації своєї справи.
- 3 Переваги і недоліки малих підприємств.
- 4 Малий бізнес в економіці України.
- 5 Акціонерна власність на Україні.
- 6 Корпоративна власність за рубежом.

Категорії і поняття до теми

Власність, приватна власність, суспільна власність, володіння, розпорядження, користування, економічна реалізація власності, оренда, орендна плата, хайринг, рейтинг, лізинг, товариство з обмеженою відповідальністю, комерційне суспільство, товариство з додатковою відповідальністю, партнерство, мале підприємство, індивідуальна приватна фірма.

Акція, дивіденд, номінал акції, проста акція, привілейована акція, пред'явницька акція, облігація, корпорація, контрольний пакет акцій, система участі, види корпорацій: комерційні, некомерційні, відкриті, закриті, холдингові підприємства.

Література

- 1 Бригів А. А. Маркетинг маленького підприємства: Практ. допомога.– К.: ВИРА ,1998 – 384 с.
- 2 Сучасна економіка /Під ред. О. Ю. Мамедова – Ростов н/Д: Фенікс, М.: Зевс, 1997. – С. 325–326.
- 3 Круглов М. И. Стратегічне керування компанією: Підручник для вузів. – М.:....., 1998. – 768 с.
- 4 Економіка: Довідкова навчальна допомога/ Д.В. Валовий Г.Е. Лапшина й ін.– М.: ЗАТ ,–...с.
- 5 «Бізнес-школа «Интел-Синтез»», 2001. – 432с., с. 27-29. 42-45.
- 6 Економіка: Підручник / Під ред. д-ра екон. наук проф. А.С. Булатова. – 3-і изд., перероблене і доповнене.– М.: Юристь, 2002.- с. 71-74.

Русские издания – на рус. яз!

Тема 3. Витрати виробництва (2 год.)

- 1 Поняття, структура і класифікація витрат виробництва. Короткострокова і довгострокова динаміка витрат виробництва.
- 2 Доходи й економічна рівновага фірми.
- 3 Динаміки витрат виробництва.
- 4 Економічний ефект від зросту масштабів виробництва. Оптимальні розміри підприємств.

Доповіди

- 1 Основні шляхи і фактори зниження витрат виробництва.
- 2 Оптимальні розміри виробництва та галузеві особливості динаміки витрат виробництва.

Категорії і поняття до теми

Витрати виробництва, внутрішні й зовнішні витрати, **вмененные** витрати, постійні і перемінні витрати, валові та середні витрати, **що убуває віддача**, ефект масштабу, оптимальний розмір підприємства, валовий дохід фірми, граничний дохід, середній дохід, граничний продукт, позитивний і негативний ефект масштабу.

Література

- 1 Сучасна економіка / Під ред. О. Ю. Мемедова. – Ростов н/Д: Фенікс; М.: Зевс, 1997.– С. 340–349.
- 2 Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства/ И. А. Любучинин і ін. – М.: **.....**, 2000 . – Гл. 8.– с. 201-223.
- 3 Економіка: Довідкова навчальна допомога/ Д.В. Валовий Г.Е. Лапшина й ін..– М.: ЗАТ,**.....**–..с.
- 4 **«Бізнес-школа «Интел-Синтез»», 2001. – 432с., с. 55.**
- 5 Економіка: Підручник / Під ред. д-ра екон. Наук проф. А.С. Булатові. – 3-і изд., перероблене і доповнене.– М.: Юристь, 2002.- с. 76-77

Тема 4. Попит та пропозиція. Еластичність попиту та пропозиції. Ринкова рівновага (2 год.)

1 Попит: поняття, закон, динаміка. Графічна інтеграція попиту. Фактори, що визначають динаміку попиту. Еластичність попиту та фактори, що її визначають.

2 Пропозиція: суть, закон, фактори, графічна інтерпретація. Еластичність пропозиції, показники і фактори, що її визначають.

3 Ринкова та рівноважна ціна. Функції, динаміка рівноважних цін. Ринкове ціноутворення і закон вартості.

Доповіди

- 1 Теорія граничної корисності.
- 2 Практичне значення закону попиту в регулюванні господарського поведіння виробника.
- 3 Споживче поведіння: мотиви і закономірності.
- 4 Система цін і їхні види.
- 5 Особливості ринкового ціноутворення в Україні.

Категорії і поняття до теми

Попит, закон попиту, еластичність попиту, абсолютно еластичний попит, абсолютно нееластичний попит, коефіцієнт еластичності, попит одинарної еластичності, цінова еластичність попиту, еластичність попиту за прибутком, перехресна еластичність попиту, ефект прибутку, ефект заміщення.

Пропозиція, закон пропозиції, еластичність пропозиції, коефіцієнт еластичності пропозиції, абсолютно еластична і нееластична пропозиція, ринкова рівновага, рівноважна ціна, ринковий надлишок і дефіцит, вартість, закон вартості, система цін: оптові, роздрібна, світові, трансферні, закупівельні ціни.

Література

- 1 Механізм функціонування ринку // Економіка і право. – М.:....., 1999.– Гл. 4.– с. 102–128.
- 2 Новачків А.В. Політична економія: Курс лекцій.-4-і изд., перераб. І доп. – М.: Видавничо-книготорговельний центр «Маркетинг» , 2002.-1000 с.
- 3 Економіка: Довідкова навчальна допомога/ Д.В. Валовий Г.Е. Лапшина й ін.– М.: ЗАТ «Бізнес-школа «Интел-Синтез»», 2001. – с. 47.
- 4 Економіка: Підручник 3-і изд., перероблене і доповнене / Під ред. Д-ра екон. Наук проф. А.С. Булатова. – М.: Юристь, 2002.- с. 109-118.
- 5 Економіка України// Преса України.–.....:, 2001. - № 9.–С.43, 68.
- 6 Нуреев Р.М. Курс мікроекономіки. – М.:....., 2001.– С. 80-96.

Тема 5. Моделі функціонування ринку (2 год.)

1 Механізм функціонування ліберального (вільно-конкурентного) ринку. Економічна ефективність і соціально-економічний результат вільної конкуренції.

2 Особливості функціонування монопольного ринку. Межі економічної ефективності, соціально-економічні результати і витрати монополії.

3 Механізм функціонування монопольного конкурентного ринку: ціноутворення, границі економічної ефективності.

4 Олігополія: ціноутворення, керування, економічна ефективність.

Доповіді

- 1 Форми і методи конкурентної боротьби на ліберальному ринку.
- 2 Вільна конкуренція в сучасній ринковій економіці.
- 3 Транснаціональні корпорації в сучасній економіці.
- 4 Чиста монополія на Україні: суть, особливості формування і функціонування.
- 5 Реклама як інструмент конкурентної боротьби.
- 6 Монополії – конкуренти й олігополія у вітчизняній економіці.
- 7 Антимонопольне регулювання сучасного ринку.

8 Проблеми і задачі формування сучасного антимонопольного регулювання в Україні.

Категорії і поняття до теми

Ліберальний ринок, прайс-тейкер, оптимальний обсяг виробництва, чиста монополія, види монополій: підприємницька, природна, правова та технологічна, артіль, синдикат, трест, концерн, конгломерат, монопольна ціна, цінова дискримінація, монопольний прибуток, **монопсонія**.

Монополістична конкуренція, нецінова конкуренція, реклама, олігополія, олігополістична конкуренція, лідерство в цінах, війна цін, олігопольна ціна, антимонопольне регулювання, демонополізація, мінімізація збитків, максимізація збитків.

Література

- 1 Сучасна економіка / Під ред. О. Ю. Мамедова – На –доні: Фенікс; М.: Зевс, 1997. – С. 117–125.
- 2 Круглов М. И. Стратегічне керування компанією: Підручник для вузів. – М.: ..., 1998. – 768 с.
- 3 Економіка: Довідкова навчальна допомога/ Д.В. Валовий Г.Е. Лапшина й ін.– М.: ЗАТ,.... .– ...с.
- 4 «Бізнес-школа «Интел-Синтез»», 2001. – 432с., с. 50-58.
- 5 Економіка: Підручник / Під ред. д-ра екон. Наук проф. А.С. Булатова. – 3-і изд., перероблене і доповнене.– М.: Юристъ, 2002.- с. 71-74. 93-101.
- 6 Новачків А.В. Політична економія: Курс лекцій.-4-і изд., перераб. і доп. – М.: Видавничо-книготорговельний центр «Маркетинг» , 2002.-1000 с.
- 7 Економіка України//Преса України .–:, 2001. - №6.– С. 4. –№2.- С.42.

Тема 6. Основні макроекономічні показники (2 год.)

1 Сукупний суспільний продукт і валовий національний продукт як головні макроекономічні показники і методи розрахунку.

2 Похідні від ВВП показники і їхній взаємозв'язок.

3 Номінальні та реальні величини макроекономічних показників. Індекси цін.

Доповідь

Особливості 2-х методик розрахунку валового національного продукту.

Категорії і поняття до теми

Сукупний суспільний продукт, валовий національний продукт, валовий внутрішній продукт, чистий національний продукт, національний дохід трансферні платежі, особистий дохід, кінцевий дохід, номінальні та реальні макроекономічні показники, індекс цін, інфлірування, дефлірування.

Література

- 1 Мамедов О. Ю. Сучасна економіка. – Ростов н/Д: Фенікс, 1998. – С. 159–167, 159–167, 592–594.
- 2 Бункина А. Макроекономіка/ А.Бункина, И.Семенов. – М.: А. О. ДИС, 1998. – С. 42-44.
- 3 Агапова Т. А. Макроекономіка/ Т.А.Агапова, С.Ф.Середина. – М.: 1999.- Гл. 2.– с. 23-43.
- 4 Короткострокові моделі прогнозного розрахунку реального ВВП// Економіка України. – 1999. – № 12. – С. 35-38.
- 5 Динаміка ВВП на душу населення в 1943–1998 р. (країни світу)// Питання економіки.– 2000.- № 1.– С. 8-10.
- 6 Мищенко А., Муравка А. Розподіл національного доходу: математичне моделювання // Бизнес-информ.- 1997.- № 10.- С. 54-58.

Тема 7. Макроекономічна нестабільність. Економічні кризи. Безробіття й інфляція (2 год.)

- 1 Протиріччя суспільного відтворення. Циклічний характер економічного зросту. Загальна характеристика макроекономічної динаміки за фазами циклу.
- 2 Криза як форма рішення протиріч суспільного відтворення. Особливості кризи в Україні. Особливості сучасних економічних криз.
- 3 Ринок праці. Причини, форми і витрати безробіття. Особливості кризи на Україні.
- 4 Поняття інфляції і її виміру. Причини і наслідки інфляції.
- 5 Залежність між інфляцією і безробіттям. Крива Філіпса.

Доповіді

- 1 Антициклічне й антикризове регулювання економіки.
- 2 Найбільш значимі кризи в економічній історії індустріально розвинутих країн і їхнього наслідку.
- 3 Сучасні теорії економічних циклів.
- 4 Особливості безробіття на Україні.
- 5 Державне регулювання зайнятості населення.
- 6 Динаміка інфляції у вітчизняній економіці.

Категорії і поняття до теми

Циклічність економічного зросту, промисловий цикл, фази циклу: криза, депресія, поживлення, підйом, нециклічні коливання в економіці.

Безробіття: фрикційний, структурний, циклічний, хронічна, рівень безробіття, інфляція, гіперінфляція, економічний крах, закон Оукена, крива Філіпса, крива Лоренца, соціальний захист.

Література

- 1 Тимофеев А. Криза виробництва: основні причини/ А.Тимофеев, П.Міст // Економіка України. -1998.- №3.- С. 20-27.
- 2 Махмудов А. Інвестиційна політика виходу з депресії// Економіка України.- 1998.- №5. -С. 37-44.
- 3 Петрова И. Загострення проблеми схованого безробіття // Економіка України.- 1997.- №3.- С. 47.
- 4 Селищев А. С. Макроекономіка.- Спб.:....., 2000.- Гл.ІІ.– с. 289–304.
- 5 Масове безробіття або активна політика зайнятості на ринку роботи// Україна: Аспекти роботи.-1999. -№4.-С. 6-9.
- 6 Шенель П. Як зменшити безробіття// Економіка України.- 1997.- №3.- С. 47.
- 7 Економіка: Довідкова навчальна допомога/ Д.В. Валовий Г.Е. Лапшина й ін.– М.: ЗАТ, – ...с.
- 8 «Бізнес-школа «Інтел-Синтез»», 2001. – 432с., с. 91-105.
- 9 Економіка: Підручник / Під ред. д-ра екон. Наук проф. А.С. Булатові. – 3- і изд., перероблене і доповнене.–М.: Юристь, 2002.- с. 425-443.
- 10 Економіка України// Преса України.– 2001. - № 11.-с.42.

Тема 8. Грошова форма вартості. Кредитно- грошова політика (2 год.)

- 1 Розвиток грошової форми вартості та виникнення грошей. Сутність і функції грошей.
- 2 Характеристика та види золотого стандарту. Виникнення і характеристика сучасних паперово-грошових систем.
- 3 Методи визначення і регулювання валютних курсів.
- 4 Види грошових реформ. Методи стабілізації валют.

Доповіді

- 1 Системи металевого звертання. Закон Грешема.
- 2 Паперові гроші.
- 3 Грошові реформи на Україні.
- 4 Дискусія про повернення до золотого стандарту.

Категорії і поняття до теми

Гроші, масштаб цін, вексель, чек, банкноти, кредитна картка, електронні гроші, ціна, паперові гроші, грошова система, відкрите карбування монет, закриті карбування монет, ремедіум, система подвійної валюти, золотий стандарт, золотомонетний стандарт, золотогрошовий стандарт, золотодоларовий стандарт.

Демонетизація золота, паперово-грошова система, грошова реформа, нуліфікація, дефляція, деномінація, девальвація, ревальвація, валютний курс.

Література

- 1 Сучасна економіка /Під ред. О. Ю. Мамедова. – Ростов н/Д: Фенікс; М.: Зевс, 1997. – С. 128–132.
- 2 Сучасна економіка. /Під ред. О. Ю. Мамедова. – Ростов н/Д: Фенікс; М.: Зевс, 1997. – С. 402.
- 3 Агапова Т. А., Серегіна С. Ф. Макроекономіка/ АТ. А.гапова, С.Ф. Середина. – М.:....., 1999.- Гл. 7,8.– С. 134-173, 128-136.
- 4 Короткострокові моделі прогнозного розрахунку реального ВВП.// Економіка України. – 1999. –№ 12.– С. 35-38.
- 5 Економіка: Довідкова навчальна допомога/ Д.В. Валовий Г.Е. Лапшина й ін.– М.: ЗАТ,..... – ...с.
- 6 «Бізнес-школа «Интел-Синтез»», 2001. – 432с., с.34-38.
- 7 Економіка: Підручник / Під ред. д-ра екон. Наук проф. А.С. Булатова. – 3-і изд., перероблене і доповнене.– М.: Юристъ, 2002.- с. 447-486.
- 8 Економіка України// Преса України.– 2001. - № 10. – с.20.
- 9 Економіка України// Преса України.– 2000. - № 4.– с.45.

Плани семінарських занять
і методичні вказівки до них з дисципліни
"Основи економічної теорії"
для студентів інженерних спеціальностей вузу

Укладач

Л. В. Родичева

Редактор

Ірина Іванівна Дьякова

Підп. до друку

Формат 60x84/16.

Ризограф. друк.

Ум. друк. арк.

Обл.-вид. арк.

Тираж

прим.

Зам. №

ДДМА. 84313, м.Краматорськ, вул. Шкадінова, 72